

ธรรมะไร้พรมแดน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ คุณค่าของธรรมะ ธรรมะนี้มีคุณค่ามาก ถ้าเป็นธรรมแท้ๆ มีคุณค่ามหาศาลเลย แล้วคุณติ เราเสียสละชีวิตเพื่อรักษาธรรมกัน เราชวนขายนะ เราต้องการสิ่งที่เราได้ประสบ เห็นใหม่ ภาชนะที่ใส่ธรรมคือหัวใจ ถ้าหัวใจได้สัมผัส มันได้สัมผัส มันมีความรู้สึกนะ มันจะมีความสุข นี่เป็นความสุข เป็นวิมุตติสุข สัจจะความจริงคือพ้นจากการเป็นหนี้ใจ

คุณติ อธิปไตย สิ่งที่เป็นอธิปไตยมันต้องมีพรมแดน มันต้องมีสถานที่ตั้ง ถึงเป็นชาติ ถึงเป็นประเทศ ถึงมีอธิปไตย ถ้าเป็นอธิปไตย มันมีพรมแดนของมัน ถ้าไม่มีพรมแดน มันจะมีเป็นอธิปไตยได้อย่างไรละ คุณเวลาเขารักษากัน เขามีประเทศ เขามีชาติ แล้วเขาก็มีสงคราม เขาก็มีการรักษากัน เป็นทุกข์เป็นยากนะ แล้วอธิปไตยทางอะไรละ? อธิปไตยทางชาติ อธิปไตยทางความมั่นคง อธิปไตยทางเศรษฐกิจ แล้วถ้าเป็นชีวิตของเราละ ทัศนียานะ เรามีตัวตน ความเป็นตนนี้แหละ เป็นอธิปไตย ทำความเป็นตนนี้มันเป็นพรมแดน สิ่งที่เป็นพรมแดนในหัวใจ มันยึดมันถือมันนะ แล้วมันทุกข์ มันทุกข์เพราะมันไม่รู้ มันไม่รู้เลยนะ

โลกมันเป็นสมมุตินะ เรามองไปตั้งแต่สมัยโบราณมา มันเป็นแวนแคว้น ใครมีกำลังเหนือกว่า ใครมีกำลังมากกว่า เขาไปกวาดต้อนกัน ไปกวาดต้อนทรัพยากร ไปกวาดต้อนมนุษย์ ทรัพยากรมนุษย์เมื่อก่อนนี้สำคัญมาก เพราะการรบทัพจับศึกนี้ใช้คนทั้งนั้น เพราะมันไม่มีเทคโนโลยี มันยังไม่มีในการปกครอง ความสะดวกสบาย เครื่องยนต์กลไกยังไม่มี ใช้มนุษย์ทั้งนั้น เห็นไหม ใครมีมนุษย์ มีคนมากกว่า กำลังมากกว่า เขาได้รู้กรานง่ายกว่า นี่มันเป็นสมมุติ มันเป็นสมมุติจากภายนอก แต่มันก็เป็นความทุกข์ความยากนะ นี้รักษากัน เห็นไหม แต่มันก็เป็นยุคเป็นสมัยมา

ดูทางประวัติศาสตร์ ชาติต่างๆ เป็นแวนเป็นแคว้นมา เพิ่งมาเป็นประเทศชาติ เพราะความสมบูรณ์ของทางวิทยาศาสตร์นี้แหละ มันเพิ่งเขียนแผนที่ได้ มันเพิ่งแบ่งแยกเป็นประเทศได้ พอเป็นประเทศแล้วเดี๋ยวก็แตก เดี่ยวก็รวมกัน คูสิ เขตเศรษฐกิจพิเศษ นี่คนละชาติ แต่พยายามจะรวมกันให้เป็นตลาดที่ใหญ่ขึ้นมา เห็นไหม นี่สมมุติทั้งนั้น สมมุติอย่างนี้สมมุติขึ้นมาโดยที่เรา ก็เห็นๆ แต่เราก็อยู่กับโลกนะ แล้วเราจะเกิดจะเวียนจะตายไปอย่างนี้

โลกต่อไปจะเป็นตลาดเดียว ไม่มีเป็นประเทศแวนแคว้น พอถึงที่สุดแล้วนะ คนเรา ด้วยทฤษฎีมานะ ด้วยค้นหา ด้วยความอยากใหญ่ ทำสงครามกัน รบราฆ่าฟันกัน เสร็จแล้วไม่มีอะไรเลย รวมเป็นตลาดเดียว ไม่มีเขตเศรษฐกิจ ไม่มีสิ่งต่างๆ ไม่ต้องเสียภาษี ใครจะคิดมากคิดน้อยนะ นี่เรื่องของโลกๆ แล้วเราก็เกิดมาเป็นโลกๆ

“ธรรมะไร้พรมแดน” แต่ก่อนจะไร้พรมแดน ในการประพฤติปฏิบัติ พรมแดนมันอยู่ที่ไหน? พรมแดนมันอยู่ที่การเกิดและการตาย สิ่งที่เกิดที่ตาย อะไรพาเกิดพาตาย เกิดตายเป็นใคร

เรายึดของเรานะ ยึดในตระกูลของเรา ยึดในหมู่คณะของเรา ยึดมาก พอเราเกิดเราตายมัน ก็เปลี่ยนพรมแดน เปลี่ยนอธิปไตยนะ จากตระกูลหนึ่งไปเกิดอีกตระกูลหนึ่ง เห็นไหม เราเกิดเป็นตระกูลนี้ เรายึดมันถึมันมั่นว่านี่เป็นตระกูลของเรา เราต้องรักษาตระกูลของเรา ตระกูลของเรามีความบาดหมางกับตระกูลใด แล้วเราไปเกิดเป็นคนตระกูลนั้น เราก็กลับมาทำลายตระกูลตัวเองโดยที่เราไม่รู้หรือ เราไม่รู้

ขณะเกิดขึ้นมาแล้วมันมีสายบุญสายกรรม ถ้าไม่มีบุญไม่มีกรรมต่อกัน ไม่มาเกิดเป็นพ่อ เป็นแม่เป็นลูกกัน ไม่มีการต่างๆ เกิดขึ้นมา เห็นไหม ถ้าไม่มีวิชา ไม่มีสิ่งใดพาเกิด แล้วอะไรมันพาเกิดล่ะ นี่สิ่งที่พาเกิดเราก็มองไม่เห็น

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องพยายามค้นคว้าเข้ามา กิจจญาณ ได้การทำลาย ข้ามพรมแดน เราจะทำลายพรมแดนของเรา ทำลายอธิปไตย ทำลายความยึดมั่นถึมันมั่น ด้วยมานะทฤษฎี สิ่งที่เป็นมานะทฤษฎี ในการประพฤติปฏิบัติถ้ามันมีจนาทฤษฎีล่ะ ในการประพฤติปฏิบัติที่ว่าจะเป็นการทำลายพรมแดน มันไปยึดมั่นถึมันมั่นโดยกิเลส ให้กิเลสประพฤติปฏิบัติ มันเป็นการทำลายพรมแดนที่ไหนล่ะ มันยิ่งปฏิเสธเลยนะ

เราแสวงหา เราเป็นคนที่มิบุญกุศล เราอยากจะพ้นจากทุกข์ นี่การฟังธรรมนะ การฟังธรรมในสมัยพุทธกาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เทวดา อินทร์ พรหม บรรลุธรรมเป็นแสนเป็นหมื่น นี่เหมือนกัน เราอยากจะฟังธรรม เราอยากจะมีคนชี้ทาง สัปปายะ ครูบาอาจารย์สำคัญที่สุด คนชี้ทางสำคัญที่สุดนะ

ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะชี้ทางให้ไม่ได้ เห็นไหม คุณติ เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ผู้ที่ต่ำกว่าแก่ผู้ที่สูงกว่าไม่ได้ พระอรหันต์ไม่สามารถแก้แค้นสาวกได้ พระอัครสาวกไม่สามารถแก้องค์ศาสดาได้ แก้ไม่ได้หรอก นี่เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เห็นไหม พระอรหันต์แก้แค้นสาวกไม่ได้ สาวกเป็นใคร? สาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา นี่ความละเอียดอ่อนอย่างนี้ การที่สร้างบุญญานิติการมามันต่างกันอย่างไร

ทีนี้เราเป็นสาวก-สาวกนะ เห็นไหม ผู้ชี้นำ นี่สัปปายะ ครูบาอาจารย์อันดับ ๑ เพราะครูบาอาจารย์ชี้นำทิศทางที่ถูกต้อง เราไม่รู้ของเราหรอก เราปฏิบัติโดยกิเลสของเราละ ทั้งๆ ที่เราจะมาปฏิบัติชำระกิเลส เรื่องอธิปไตย เรื่องทิวาญญิต แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมาที่ปฏิบัติด้วยทิวาญญิตความเห็นของตัวเอง เห็นของตัวนะ นี่เราเห็นต่างจากธรรม

ถ้าเราไม่เห็นต่างจากธรรม ผู้ใดปฏิบัติธรรมโดยสมควรแก่ธรรม เราปฏิบัติ พุทโธฯ อานาปานสติ ปัญญาอบรมสมาธิด้วยการพิจารณา จิตมั่นต้องสงบได้ มันสงบได้ด้วยสัจจะความจริงของมัน มันต้องทำได้ แต่นี่มันทำด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เห็นไหม ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค...สมุทัย ค้นหาความทะยานอยากมันมีในหัวใจโดยสัจจะความจริง โดยข้อเท็จจริงเลย มันมีของมันอย่างนั้น ถ้าไม่มีอย่างนั้น ไม่มีอธิปไตยหรอก

อธิปไตยคือความยึดมั่น อธิปไตยคือตัวเรา ถ้าไม่มีตัวเรา อะไรเป็นอธิปไตย เห็นเป็นตัวเรา อธิปไตยของเรา นี่ยึดมั่นถือมั่น ยิ่งทางโลก เห็นไหม คุณติ ผู้มีอิทธิพล ขอบเขตอิทธิพลของตัวพยายามรักษาไว้ ทุกข์ทั้งนั้นเลย รักษาไว้เพื่อใคร? ก็รักษาไว้เพื่อกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แล้วเวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติโดยกิเลส เอากิเลสมาปฏิบัติ ปฏิบัติขึ้นมาไม่สมควรแก่ธรรม การประพฤติปฏิบัติมันไม่สะอาด ค่าของความสกปรกในหัวใจมันทำให้เราผิดพลาดออกไป ถึงว่า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม นี่ถ้าเราไม่ปฏิบัติโดยกิเลสนะ

แต่ถ้าปฏิบัติโดยกิเลส ปฏิบัติไป “เราทำขนาดนี้ แล้วใครมันจะทำได้ ใครมันจะรู้ได้ ถ้าเราทำขนาดนี้แล้วไม่รู้ แล้วใครจะรู้”...ความคิดอ่อนแออย่างนี้ละ ถ้าคนเข้มแข็งขึ้นมาจะไม่มี

ความคิดอย่างนี้หุ่อก แล้วเวลาปฏิบัติ เราทำของเรา เราทำด้วยมิจฉาทิฏฐิหรือสัมมาทิฏฐิตะ ถ้าเป็นสัมมาทิฏฐิ ความเห็นที่ถูกต้องในการกระทำ เหตุมันถึงสมควร ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันต้องเข้าถึงสัจจะความจริงสิ แต่อันนี้ปฏิบัติโดยกิเลส แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นเรา เห็นใหม่ นี้อธิปไตย ทำลายตัวเอง

ในอธิปไตย ในแวนแคว้นต่างๆ เขามีการศึกกัน เพราะว่าเขาคงมีการบาดหมางกัน แต่ที่ความคิดของเราเอง แล้วมันเหยียบย่ำเราเอง ตัวเราเองทำลายตัวเราเอง เรากลับไม่รู้ตัว เห็นใหม่ แต่คนที่เขาทำลายกันจากภายนอก เราจะเห็นว่าคนนี่รังแกคนนั้น คนนั้นรังแกคนนั้น มีความบาดหมางกัน แต่ขณะที่ความคิดทำลายตัวเราเอง เพราะเราไม่รู้ เห็นใหม่ นี้แหละการปฏิบัติที่ผิด

ถ้าครูบาอาจารย์ที่มีประสบการณ์มา เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สยัมภูตรัสรู้ด้วยตนเอง การจะตรัสรู้ได้ต้องสร้างบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ ถ้าไม่ใช่พระโพธิสัตว์ สิ่งที่ยึดมั่นจะทำให้ใจสะอาดขึ้นมาได้อย่างไร นี่มันจะทำให้มีมุมมอง

ชาวพุทธเราปฏิบัติตนว่าเป็นชาวพุทธทั้งนั้นเลย นี่ชาวพุทธที่ทะเบียนบ้าน ชาวพุทธไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้อะไรจริงๆ นะ เสร็จแล้วพอปฏิบัติไปไม่ได้ตั้งใจก็ว่า “เถรวาทเป็นการท่องจำ...” ท่องจำนั่นปรียติ ถ้าเราไม่ท่องจำ เราไม่มีแผนที่เครื่องดำเนินขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ นี่เราเชื่อในปัญญาคุณ เราสวดมนต์ทำวัตร นั่นทำวัตรเพื่อใคร นี่เราสรรเสริญพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งของเรา

ปัญญาพวกเรานี้ปัญญาโดยกิเลส ถ้าไม่มีแบบอย่างเลย ไม่มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะ แล้วเราจะไปได้อย่างไร ขนาดมีผู้ชี้แนะอย่างนี้ ท่องจำขนาดนี้ ท่องได้แต่ทฤษฎี มันไม่เป็นภาคปฏิบัติขึ้นมา เพราะ “ปรียติปฏิบัติ ปฏิเวธ” มันต้องมีการปฏิบัติ ถ้าไม่มีการปฏิบัติ ก็ท่องจำกันเอง เห็นใหม่

ในมหายานเขามองมา เขาบอกว่า ของเขาประพฤติปฏิบัติกัน เขาทำของเขาไป เถรวาทมีแต่สวดมนต์เท่านั้นนะ ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น ทำกันอยู่นั่น ทำแต่วัตร สวดแต่มนต์ พรา้เพื่ออยู่อย่างนั้น แต่ไม่ทำความจริงขึ้นมา...นี่เพราะไม่มีครูไม่มีอาจารย์

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นผู้แหวกออกมาจากประเพณีอันนั้น แหวกออกจากประเพณีวัฒนธรรมที่ว่า “ให้เชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้

เชื่อเราสิ พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ที่ทำสังคายนา มา เชื่อเราสิ เชื่อเราสิ นี้อภิธรรม ต้องเชื่อเราสิ” นี้
ท่องจำกันแล้วก็มาปฏิบัติโดยรูปแบบ ปฏิบัติโดยกรอบ มันไม่เป็นปฏิบัติมา เพราะปฏิบัติโดย
กิเลส

ในสมัยพุทธกาล พวกเดียรถีย์ นิครนถ์ นี่ก็เป็นศาสดาทิ้งนั้น การประพฤติปฏิบัติของ
เดียรถีย์ นิครนถ์ มันไม่มีมรรค เป็นความเห็นของตัว ตัวคิดอย่างไร ตัวว่าอย่างไร เชื่อตามๆ กัน
มา เชื่อตามครูบาอาจารย์มา เชื่อตามประเพณีวัฒนธรรมมา เชื่อเพราะตริกตรรกะ นี้ความเชื่ออย่าง
นี้นะ

กาลามสูตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้เชื่อ ต้องให้พิสูจน์จากการกระทำของ
เราขึ้นมา

ภาคปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติโดยตรงในหัวใจ นี้ภาคปฏิบัติเป็นสภาวะแบบนี้ ถ้าเป็นสภาวะ
แบบนี้ อธิปไตยอยู่ที่ไหน ใจอยู่ที่ไหน ความรู้สึกอยู่ที่ไหน แล้วความรู้สึกตัวนี้มันเป็นตัวพาเกิดพา
ตาย สิ่งนี้มันอยู่ที่ไหน นี่การประพฤติปฏิบัติต้องเริ่มต้นจากตรงนี้ แล้วมันจะรู้จักอธิปไตยของเรา

โลกนี้คือหมู่สัตว์นะ คนเกิดขึ้นมาโลกหนึ่ง จักรวาลหนึ่งนะ ในจักรวาลคือความรู้สึกของเรา
โลกนี้มีเพราะมีเราแล้วเวลาเกิดตายในวัฏฏะ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ในวัฏฏะ ๓ วัฏฏะเวียนไปจิต
นี้มันเวียนเกิดเวียนตาย เวลามันเกิดตายขึ้นมา มันเปลี่ยนสถานะมันก็เปลี่ยน นี่ซ้ำเลย

เหมือนโลก โลกนี้ในยุคในคราวสมัยต่างๆ ทับซ้อนกัน ทับซ้อนอยู่บนโลกนี้ ฟอสซิลที่
ทิ้งไว้ที่เราไปขุดพบ ไปค้นเจอ มันก็ล้านๆ ปีละ นี่มันเวียนตายเวียนเกิดอยู่นะ มันน่าสังเวช เราน่า
สังเวชในชีวิต นี่สังเวชในเรื่องของโลกๆ เรื่องของสิ่งที่ยังมีกิเลสอยู่ มันต้องขับเวียนตายเวียน
เกิดไปอย่างนี้ แต่เราเกิดมาแล้วพบพระพุทธศาสนา แล้วมีครูมีอาจารย์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ถ้า
ท่านไม่มารื้อค้น นี่ทำไปหัวชนฝาณะ หัวชนฝาจริงๆ เพราะมันลึกลับ ลึกลับมาก คุณติ ปัญญาคุณ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้แล้วทอดธุระเลยละ ทั้งๆ ที่สร้างสมบุญญาธิการ
มาเพื่อจะรื้อสัตว์ชนสัตว์นะ

คนที่สร้างมา เตรียมตัวมาขนาดนั้น แต่เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเห็นใหม่ มันลึกลับ มันทวน
กระแส โลกกับธรรมมันเรื่องตรงข้ามเลย ตรงข้ามกับความรู้ความเห็นความเป็นไปที่จะอธิบายเรื่อง
ทางวิทยาศาสตร์กับโลกเขา แล้วความเป็นจริงละ ความเป็นจริงมันเกิดจากภายใน มันเป็นธรรมะ

ธรรมที่ไร้พรหมแดน ไร้พรหมแดนเพราะเหตุใด ไร้พรหมแดนเพราะไม่มีอธิปไตย ไม่มีสถานที่ ไม่มีสิ่งใดๆ เลย แต่มันมีอยู่ได้อย่างไรละ นี่มันเป็นวิมุตติสุข วิมุตติอันนี้มันจะสื่อความหมายกันได้อย่างไร แล้ววิมุตติอันนี้มาจากไหน? มันมาจากปัญญาในอาสวักขยญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในธรรมจักรที่สร้างขึ้นมา ในธรรมจักร ที่ว่า กิจจญาณ สัจจญาณ การกระทำอย่างนี้ แล้วจะไปสอนใครละ เพราะมันพูดกันคนละเรื่องกับทางโลกเขาเลย โลกเขาเป็นสภาวะแบบนั้น

แต่ขณะที่สร้างบุญญาธิการมา แล้ววิญญูะมันหมุนเวียนมาตั้งแต่เป็นพระเวสสันดร แล้วเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ สิ่งที่ขับเคลื่อนมา กระแสสิ่งที่ทำมา “สหชาติ” การเกิดร่วมสมัย เห็นไหมขนาดว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังท้อใจเลย แต่ด้วยบุญญาธิการ ด้วยผู้ที่สร้างมา ในป่าป่าหนึ่ง ไม้เบญจพรรณ มันจะมีพรรณไม้ต่างๆ ที่จะประกอบเป็นประโยชน์ สิ่งที่เป็นโทษก็มีในป่านั้น คุณเวลามันเป็นใบไม้แห้ง เครื่องไม้ต่างๆ เวลาอากาศร้อนจะเป็นไฟลุกขึ้นมา มันจะเกิดไฟป่า เผาป่าทำลายตัวมันเอง

นี่ก็เหมือนกัน ในการเกิดและการตายในมนุษย์ ในสิ่งต่างๆ ที่เกิดมาในสหชาติ การเกิดขึ้นมาแล้วยังมีว่า “ผู้ใดสมควรแก่กรรม” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณว่าจะไปรื้อค้นใครก่อน จะไปสอนใครก่อน เพราะมีจริตนิสัย แต่คำว่า “มีจริตนิสัย” นี้เป็นพรรณไม้ จิตดวงนั้น อธิปไตยดวงนั้นเขามีความสนใจ เขามีความอยากออกจากโลก มันต้องมีตัวนั้นเป็นตัวเสริม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะ ไปเทศนาว่าการดึงกลับมา ให้กลับมา ย้อนกลับมา

ดูพระยสะเถรี “ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ”

มีปราสาท ๓ หลังเหมือนกันนะ นี่มีความสุขนะ ทางโลกทำไมจะไม่มีความสุข ทุกอย่างพร้อมหมด แต่ท่านบอกว่า “ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่นะ “ยสะมานี้ ที่นี่ไม่เดือดร้อน ที่นี่ไม่วุ่นวาย” เทศนาว่าการ “ทำลายมันซะ ทำลายสิ่งที่ว่า ที่นี่เดือดร้อน” ที่นี่ ที่นี่เดือดร้อน ที่นี่คือหัวใจ ที่นี่คือที่มันทุกข์ยากใจ “ทำลายมันซะ ทำลายมันซะ” พระยสะได้ฟังแล้วเป็นพระโศดาบัน

พอออกตามหา แต่ด้วยฤทธิ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงบังไว้ก่อน แล้วเทศน์สอนพ่อสอนแม่ พระยสะบรรลุเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย เพราะใจนี้สร้างมา เพราะใจสร้างสมบุญญาธิการมา สร้างมาร่วมสมัย เป็นสหชาติ คำว่า “สหชาติ” ต้องสร้างบุญญาธิการ ปรรณากันมา แล้วสร้างคุณงามความดีมา

“กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง” กึ่งพุทธกาลนะ ตั้งแต่พระจอมเกล้าฯ ออกเรือขึ้น พระจอมเกล้าฯ พยายามจะเข้าไปให้ใกล้

“นี่เถรวาทท่องจำกันมา”...ท่องจำของใครล่ะ มันท่องจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม “ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ” แล้วถ้าทำตามธรรมวินัย ทำตามเข็มทิศเครื่องดำเนินนั้น มันก็ต้องเข้าถึงจุดหมายปลายทางสิ มันต้องเข้าไปถึงที่อธิปไตยนั้น เข้าไปถึงฐานที่ตั้งนั้น ถึงภวาสวะ ถึงภพนั้น ถึงประเทศชาตินั้น เข้าทำลายพรมแดนของมัน ทำลายพรมแดนเป็นชั้นๆ ขึ้นมานะ ถ้าการทำลายโดยมัจฉิมมา ความเสมอภาค ความเสมอของความเป็นไป ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ระหว่างกิเลส อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ให้สมคูลของมันขึ้นมา

นี่สัปปายะ ครูบาอาจารย์ที่ชี้หน้า แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมารื้อค้น เป็นผู้บุกเบิกมาให้เรา แล้วเราเกิดร่วมสมัยนะ ทั้งๆ ที่ว่าเราเกิดมาเราไม่เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แต่เราก็เชื่อ เพราะเป็นประวัติศาสตร์ สองพันกว่าปีไม่ไกลหรอก ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ค้นคว้าได้ สิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์ สิ่งที่เป็นวัฒนธรรมต่างๆ มันยังทิ้งร่องรอยไว้ให้เห็น นี่เคยมีมนุษย์ เคยมีเมือง เคยมีสถานที่ เคยมีต่างๆ เคยมีทั้งนั้นละ สิ่งที่เป็นวัตถุมันเคยมี แล้วมนุษย์สมัยนั้น สองพันกว่าปีนั้นเคยมีไหม? นี่เคยมีสิ่งที่จะสมกันมา

นี่ก็เหมือนกัน เราไม่เคยเห็นหลวงปู่มั่น เพราะหลวงปู่มั่นนิพพานไปแล้ว แต่สิ่งที่หลวงปู่มั่นรื้อค้นไว้ แล้วสืบต่อกันมาจากครูบาอาจารย์เรา สืบต่อกันมา ผู้ชี้หน้า เห็นไหม นี่สิ่งที่เป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ การประพฤติปฏิบัติมีความเห็นร่วมกัน เรามาด้วยกัน เราพยายามมาเป็นสังฆะ บวชขึ้นมาเพื่ออะไร? เพื่อจะพ้นจากทุกข์ เพื่อจะให้เห็นสถานที่ของเรา ให้เห็นประเทศของเรา ให้เห็นภพชาติของเรา หัวใจของเรา สถานที่ของเรา นี่ทำให้มันเห็นขึ้นมา

ถ้ามันเห็นขึ้นมา มันมีขึ้นมา แล้วมันไปหลอมนทับซ้อนกับใคร ทิฏฐิमानะ กิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันไปทับซ้อนกับประเทศชาติใด มันกระทบกระเทือนกับใคร มันกระทบกระเทือนนะ ทิฏฐิความเห็นผิด ทิฏฐิความมุมนะของมันไปกระทบกระเทือนใคร แล้วใครไปกระทบ? ก็เราไปกระทบ เขามากระทบเรา ถ้าเราไม่รับรู้ เห็นไหม ผู้ใดโกรธตอบผู้ที่โกรธเรานี้โง่มากเลย เพราะเขาโกรธมา เขามีการกระทบมา เขามีปัญหาของเขามา นั่นมันเรื่องของเขา เรื่องของเรา เรารักษาใจของเราดี มันจะไปกระทบกับใคร มันไม่กระทบกับใครหรอก

อธิปไตยของเรา เราทำความเข้าใจของเราเข้ามา เราจะรู้ภพหรือชาติของเรา เราจะเป็นสักจะความจริง เห็นไหม มันมีในหัวใจของเรา มันถึงได้ไปกระเทือนกับเขา นี่มันเหยียบย่ำเราพรมแดนของกิเลส กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันยังหาพรมแดนของมันไม่เจอเลย ประเทศชาติเขามีของเขา เขาต้องรักษาของเขา นะ นี่อธิปไตยของเขา แล้วมันข้ามพรมแดนของเขา เกิดศึกเกิดสงครามกัน เกิดการทำลายกัน นี่สมมุติทั้งนั้นเลย เหมือนคนบ้า เหมือนคนบ้าขีดเส้นแล้วทะเลาะกัน ไม่มีอะไรสิ่งใดๆ เลย มันเป็นสมมุติทั้งนั้น แต่โลกเป็นอย่างนั้น เราต้องยอมรับความจริงว่าโลกเป็นอย่างนั้น เราก็อยู่กับเขา เราก็ต้องอยู่สภาวะแบบนั้น

กฎหมายเขียนขึ้นมาแล้ว พอกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไปก็เขียนกฎหมายใหม่ นี่มันก็เป็นพรมแดนอันหนึ่ง เป็นกติกากันหนึ่ง นี่กติกากฎจากภายนอก แล้วกติกากฎของเราละ คุณสิ เราเข้าพรรษามา เราบวชมา เราถือศีลจะกันมา ถือชฎกวัตร ถือต่างๆ นี่ก็เป็นพรมแดนอันหนึ่ง พรมแดนเพื่อพยายามจะหาสิ่งที่มีมันไม่พอใจ มันขัดเคืองใจ “สิ่งใดก็ไม่เป็นความสะดวกไปทั้งนั้นเลย สิ่งใดขัดข้องหมองใจไปทั้งนั้น” มันขัดข้องหมองใจเพราะอะไรล่ะ เพราะมันมีตัณหาของเรา มันมีตัณหา มันมีความคิด มันมีจุดมุ่งหมายของมัน แล้วจุดมุ่งหมายมันมาจากไหนล่ะ? มันมาจากกิเลส จากความพอใจ จากคิดว่าสิ่งนี้เป็น นี่ปฏิบัติไปแล้วได้อะไรขึ้นมาล่ะ มันก็ปฏิบัติโดยกิเลสสิ

ถ้าปฏิบัติโดยธรรมละ สิ่งนี้มีคุณค่าทั้งนั้นนะ เห็นไหม ที่เขาเขียนกฎหมายขึ้นมาเป็นประเทศชาติขึ้นมาต่างๆ มีพรมแดนขึ้นมาเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของประชากรในประเทศชาติ นั้น คุณสิ เวลาเกิดโรคระบาดขึ้นมา เขาช่วยเหลือเอื้อจางกันนะ นี่ก็เหมือนกัน ธรรมและวินัย สิ่งที่ว่า เป็นกฎหมายเอาไว้มันก็ผู้ที่เอาเปรียบเขา ผู้ที่ทำลายเขา ผู้ที่เห็นแก่ตัว ถ้าไม่มีคนเห็นแก่ตัวเลย ไม่มีคนที่เอาเปรียบกันเลย โลกนี้มันก็เจริญสิ โลกนี้มันก็ร่มเย็นเป็นสุขสิ แล้วมันเป็นไปได้ไหมล่ะ แม้แต่ความเห็นของเรา เกิดเป็นคนดีทั้งหมดเหมือนกัน แต่ถึงคราววิกฤติขึ้นมา ทุกคนเอาตัวรอด

ทุกคนเห็นแก่ตัว นี่ความเห็นแก่ตัวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ แต่ถ้ามันมีคุณธรรมขึ้นมา คุณดี ทำไมพ่อแม่เสียสละให้ลูกได้ล่ะ? ก็ด้วยความรัก นี่ลูกของเรา เราเสียสละให้ลูกเราได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจเราเป็นธรรมละ หัวใจเราเป็นธรรมนี้มันเมตตา เมตตาเหนือโลกอีก สิ่งที่เราควรเป็นประโยชน์กับเขา เป็นประโยชน์ในแง่ของธรรมะด้วย เห็นไหม ไปอยู่กับครูบาอาจารย์ เวลาท่านติเตียน ท่านสั่งสอนลูกศิษย์ ก็บอกว่า “ครูบาอาจารย์องค์นั้นเข้มแข็ง ครูบาอาจารย์องค์นั้นคุณค่า”

ท่านไม่ได้ตำ ท่านเห็นความผิดพลาด ท่านชี้ให้ ท่านชี้ให้เราเห็นความผิดพลาดอันนั้น ความผิดพลาดอันนั้นทำให้เราเสียหายนะ เหมือนกับเด็กเลย เด็กทำอะไรมันจะเกิดความเสียหาย แล้วพ่อแม่เตือนด้วยความโกรธหรือ? นี่พ่อแม่เตือนด้วยความรัก แล้วเด็กมันรู้เรื่องไหม? มันไม่รู้เรื่อง นี่ก็เหมือนกัน กิเลสในหัวใจ “ทำไมท่านว่าอย่างนั้น ทำไมท่านว่าอย่างนั้น” ถึงบอกว่า อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่งตน

คุณดี เวลาพระสารีบุตรฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้เทศน์ว่าการพระสารีบุตรเลย ท่านเทศน์ว่าหลานพระสารีบุตร แต่พระสารีบุตรเก็บเอาสิ่งนี้มาเป็นประโยชน์

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าใจเราเป็นธรรมขึ้นมา มันจะเป็นธรรมขึ้นมาหมด เห็นสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนี้มันไม่ขัดเคืองใจเรานะ ถ้ามันขัดใจคือขัดกับกิเลส กิเลสมันปฏิเสธ มันไม่เอา สิ่งที่เป็นประโยชน์มันกลับไม่เอา มันไปเอาสิ่งที่เป็นมุตตรเป็นคุณ จี้โลก จี้โกรธ จี้หลง มันหลงตัวมันเอง มันหลงทิฏฐิมานะ หลงความเห็นของเราว่าสิ่งนี้เป็นธรรม แล้วปฏิบัติ อ้างด้วย

สุนัขมันห่มด้วยหนังเสือ เวลามันเห่าออกมา มันไม่เหมือนเสียงเสือหรือ เสียงเสือจริงๆ มันคำราม มันก็เป็นเสือดี แต่ไอนี้มันสุนัข แล้วมันเอาหนังเสือมาห่มไว้ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน กิเลสทั้งตัว แล้วอ้างธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ว่างอย่างนั้น เป็นสภาวะธรรมอย่างนั้น”...มันสุนัขเห่า สุนัขเห่ามันก็ไม่ใช่เรื่องนะสิ มันไม่เป็นความจริงหรือ มันไม่เป็นความจริงทั้งสิ้นเลย มันเป็นเรื่องของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เพียงแต่มีธรรมและวินัย นี่ไง มันท่องจำก็ท่องจำอย่างนี้

ที่ว่า “เถรวาทมีแต่ท่องจำ”...ท่องจำแล้วมันไม่ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติแล้วมันไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เราตรวจสอบของเราสิ ใจของเรามันสงบขึ้นมาไหม ใจของเราเห็นอธิปไตยของเราไหม เห็นความเป็นไปของเราไหม ใจตัวเกิดๆ นี้ใคร พระ ก. พระ ข. นาย ก. นาย ข. มันเป็นใคร มันอยู่ที่ไหน? มันไม่มีเลย ทะเบียนบ้านก็สมมุติขึ้นมา ทะเบียนบ้านนี้กรมการปกครองเขาตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นสถิติ เพื่อการสืบค้นได้ง่ายเท่านั้น เวลาตายไปต้องจำหน่าย สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของโลกๆ มันไม่มีหรอก มันไม่มี...ไม่มีแล้วปฏิบัติไปทำไม

แต่ถ้าเรากำหนดพุทโธๆ กำหนดของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา พระ ก. พระ ข. มันอยู่ที่นี้สมาธิเป็นอย่างนี้ละ เพราะตัวนี้มันเห็นจริงๆ นะ เวลาจิตมันสงบเข้ามา เริ่มตั้งแต่มีอาการ มีความรู้สึกในหัวใจ มันเกิดปิติขึ้นมาต่างๆ ตัวจะเบาขึ้นมา แล้วถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันปล่อยวางหมด

ขณะที่จิตสงบมันสามารถปล่อยกายได้ละ มันไม่รับรู้สิ่งต่างๆ เลย มันไม่รับรู้กายได้ มันไม่รับรู้เลย มันสงบเข้ามา หดตัวเข้ามาเป็นเอกเทศของมันเลย เป็นตัวจิตล้วนๆ เลย นี้อธิปไตย นี้ตัวจิต นาย ก. พระ ก. พระ ข. มันอยู่ตรงนี้ เพราะใจตัวนี้มันตัวพาเกิดพาตาย ใจตัวปฏิบัติสมาธิจิต ตัวนี้ตัวพาเกิดพาตาย มันหดย่นเข้ามานะ เห็นไหม มันไม่ระรานใคร

ถ้ามันออกไป มันเป็นขั้น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ...รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันก็กระทบกัน คุณิ คุณความคิดเรากระทบกันสิ ความคิดเห็นต่างๆ มันกระทบกระทบกัน มันกระทบแล้วมันสั่นไหวในหัวใจใหม่ สิ่งที่เราขัดเคืองใจ แล้วเขาก็ไม่พอใจ ไม่เห็นดีเห็นงามกับเรา แล้วเวลาเสนอไป พูดอย่างไรมันก็ขัดแย้ง ความขัดแย้ง นี้มันออกไปเหลือมทับซ้อนกันด้วยทิวฐิ

แต่ถ้ามันสงบเข้ามา มันเป็นเราทั้งหมด มันไม่ใช่ขั้น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันไม่ใช่ มันเป็นตัวจิตเฉยๆ ตัวจิตเลย ตัวนี้ตัวอธิปไตย ตัวนี้ตัวภวาสวะ ตัวนี้ตัวภพ ตัวภพนี้คือตัวเรา เพราะอะไร เพราะมันเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ เวลามันเกิดมันตายก็ตัวนี้พาตายพาเกิด เกิดเป็น พระ ก. พระ ข. ตายไปเกิดเป็นคนใหม่ เห็นไหม

คุณิ พระในสมัยพุทธกาลที่ตัดจิวร ได้จิวรใหม่ พຸ່งนี้จะได้ห่มจิวรใหม่ นี่มันผูกพัน เวลาตายแล้วไปเกิดเป็นเดิน ไปอยู่ในผ้าจิวรนั้น นี่เปลี่ยนภพหรือยัง จากพระกลายเป็นเดิน จากพระนะ

จากพระภิกษุกลายเป็นสัตว์เดรัจฉาน เพราะอะไร เพราะความผูกพันของใจ อธิปไตยอันนี้มันไปเกิดเป็นเดรัจฉาน ไปอบายภูมิ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “อย่าแจกนะ อย่าเพิ่งแจกจีวรผืนนี้นะ เพราะเส้นตัวนี้ยังหึ่งหวงมาก” ความหึ่งหวง ฟังสิ คำว่า “หึ่งหวง” ถ้าแจกไปจะผูกโกรธ

นี่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ใจตัวจิตที่ไปเกิดไปตาย แล้วถ้าผูกโกรธแล้วมันไปตายที่ไหนละ นี่ถึงยังไม่ให้แจกจีวรผืนนั้น เก็บไว้จน ๗ วัน จนหมดอายุขัย

นี่ไปนอนมีความสุขอย่างนั้นนะ “จีวรของเราๆ” ถึงเป็นเส้น แต่ความรู้สึกความคิด อธิปไตย ที่มันทับซ้อน มันเหลื่อมกัน เวลามันเกิดมันตาย ไม่เห็น ผู้เกิดผู้ตายไม่เห็น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่รู้ทั้งเห็นทั้งเป็นไป ถึงว่าอย่าเพิ่งแจกกัน

แล้วเขาไปเกิดเป็นเทวดา เพราะอะไร เพราะเป็นพระภิกษุ เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ มันมีคุณธรรมในหัวใจ แต่เพราะไอ้ขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สัญญามันจำใจ จำได้ว่า “จีวรของเรา เราได้จีวร ทำมากับมือ แล้วพรุ่งนี้เช้าจะได้ใช้ จะได้เป็นจีวรของเรา” สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหน? นี่ทับซ้อนกันด้วยสัญญา สังขารมันปรุงมันแต่ง เพราะมันไม่เข้ามาถึงอธิปไตยของตัว แล้วเวลาตายไปมันก็หดเข้ามาถึงอธิปไตยนี้ แล้วมันก็ไปอีก ออกไปเกิด ตัวเกิด ตัวปฏิสนธิจิต

ถ้ามันสงบเข้ามาถึงที่นี่ นี่อุปปนาสมาธิ จิตมันสงบมาก ก่อนที่มันสงบ มันมีอาการต่างๆ เข้าไป เราต้องตั้งสตินะ การตั้งสติรับรู้สิ่งนี้เข้ามา “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าไม่มีสมาธินะ ความคิดมันคิดขึ้นมาจากสมมุติ สมมุติละ สังขารที่ปรุงที่แต่งเป็นสมมุติทั้งนั้น สิ่งที่เป็นสมมุติคิดมาจากอะไร? ก็ข้อมูลของเรานี้ เราศึกษาธรรมชาติของพระพุทธเจ้ามาขนาดไหนก็คิดได้แค่นี้ ถ้าเรา ๕ ประโยค เราแต่งบาลีได้ ก็เหมือนเราเรียงความได้ เราเรียงความเป็นภาษาบาลีเท่านั้นเอง เพราะเราเรียนบาลีมามันก็ได้สภาวะแบบนั้น มันแต่งมาจากไหนละ? มันแต่งจากสัญญาที่เราศึกษามา จากข้อมูลที่เรารู้เป็นภาษามา แต่มันแก้ไขกิเลสใหม่ มันชำระกิเลสใหม่

นี่มันไม่เห็นดินแดนของตัว มันไม่เห็นสถานที่ตั้งของตัว ไม่รู้จักว่าเป็นคนไทยแล้วอยู่ในประเทศไทย ประเทศไทยอยู่ที่ไหนละ เวลาข้ามแดนไป ข้ามแดนตรงไหน นี่ก็เหมือนกัน จิตมันสงบเข้ามาอย่างไร แล้วเราจะรู้ภพหรือชาติอย่างไร มันจะข้ามพรมแดนกันอย่างไร นี่มันข้ามพรมแดนนะ ถ้าไม่ข้ามพรมแดน มันจะทำลายสภาวะอวิชชาได้อย่างไร

อวิชา เวลาข้ามพรมแดนเข้าไปนะ คุณ ประเทศแต่ละประเทศเขาต้องมีด่าน มีชายแดน มีจังหวัดต่างๆ ที่อยู่เป็นภูมิภาค แล้วเมืองหลวงเขาอยู่ไหนล่ะ นี่มันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปในการประพฤติปฏิบัติ ทำลายเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ทำลายเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปมันต้องเป็นสังฆธรรมลี ถ้าเป็นสังฆธรรม นี่ธรรมะไร้พรมแดน

แต่ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันมีพรมแดนของมัน มันยึดของมันนะ แล้วมันสร้างภาพของมัน สร้างภาพก็เป็นทุกข์ทั้งนั้นละ นี่ปฏิบัติไป ปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรม สิ่งที่จิตมันสงบเข้ามาที่ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ...นี่มันวิปัสสนิก นึกสภาวะเป็นอย่างนั้นไป เห็นไหม ถ้าเถรวาทท่องจำ แล้วว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม

เราเป็นชาวพุทธ แล้วภูมิอกภูมิใจมาก ศาสนาพุทธจะเจริญอยู่ที่ประเทศไทย นี่เป็นเถรวาท สิ่งที่เป็นเถรวาทมันก็เป็นแค่มดแดงเฝ้าพวงมะม่วง แคร์รักษาไว้เท่านั้นเอง เห็นไหม คุณ เวลาเราบวชขึ้นมา ลูกของเราบวช พ่อแม่ได้ ๑๖ กัป เพราะอะไร เพราะเอาลูกของเราไปคำจูนศาสนา บวชมา ๓ เดือน บวชพรรษาหนึ่ง นี่พ่อแม่ได้แล้ว เพราะอะไร เพราะเอาเลือดเนื้อเชื้อไขไขของแม่ เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา กินเลือด กินน้ำนมของแม่มา มันก็ออกมาคำจูนศาสนา

นี่ก็เหมือนกัน พอบวชขึ้นมาแล้วเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นนักบวช เราเป็นพระ เป็นผู้ที่เผยแผ่ธรรม เอาอะไรไปเผยแผ่ สิ่งทีประเสริฐที่สุด ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาสุดยอดที่สุด ไม่มีใครมีความรู้สูงไปกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วธรรมวินัยที่วางไว้ ใครจะไปเผยแผ่ ใครมีปัญญา

เวลาสร้างพระกัน เห็นไหม “บิกเนตรๆ”...เอาอะไรมาบิก คนตาบอดไปบิกเนตรองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร นี่ก็เหมือนกัน ศีกษาธรรมขึ้นมา ศาสนาเจริญ เราเป็นพระ เป็นผู้ที่รักษาศาสนาพุทธไว้ รักษาไว้เหมือนคนเลี้ยงโคเลย เลี้ยงโคแต่ไม่เคยได้คัมน้ำนมโคเลยนะ คนเลี้ยงโคได้กินแต่ขี้โค เพราะมันไม่รู้จัก เห็นไหม คนเลี้ยงโคแท้ๆ เลย เวลารีดนมโครีดอย่างไร รีดออกมาแล้วเราได้คัมน้ำนมไหม รสของธรรมเป็นอย่างไร นี่มันไม่มีความรู้สิ่งต่างๆ ยิ่งปฏิบัติไป ยิ่งศึกษาไป ยิ่งรักษาไปๆ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติก็ตำหนิตีตนกันไปเอง แต่ถ้ามันทำความถูกต้อง มันจะตำหนิตีตนไปได้อย่างไร มันติเตียนไม่ได้หรอกถ้ามันเป็นความจริง ถ้าจิตสงบเข้ามามันทั้งกาย ทั้งกายอย่างนี้เป็นอะไร? มันก็เป็นแค่ความสงบของใจเท่านั้น มันไม่มีอะไรเลย แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ขึ้นมา มันเห็นของมันนะ

เวลาเป็นประเทศชาติแต่ละประเทศ คุณก็ เวลาเราส่งต่อมา ชาตินี้สำคัญมากเลย เพราะอะไร อาณาจักร พุทธจักร ศาสนาตั้งอยู่ที่ไหนล่ะ? ก็ตั้งอยู่บนชาติ ถ้าไม่มีชาติ ศาสนาตั้งได้อย่างไร ถ้าไม่มีประเทศชาติจะรักษาศาสนาอย่างไร ถ้าไม่มีศาสนา จะออมขอมให้ประชาชนขึ้นมาเป็นวัฒนธรรม เป็นชาติขึ้นมาได้อย่างไร มันเป็นเรื่องของโลกที่ว่าสิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับโลก

แต่เราเกิดมาเราก็มีร่างกาย เหมือนธาตุขันธ์นี้ แล้วความรู้สึกล่ะ ความรู้สึกที่เป็นคุณธรรมล่ะ ถ้าเป็นคุณธรรมขึ้นมา คนเรามันมีร่างกายและจิตใจ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นไป ธรรมกับโลก โลกก็เป็นสภาวะของโลก ถ้าโลกเป็นธรรม ใจเรามีประโยชน์ขึ้นมา เราก็ได้สัมผัสขึ้นมา นี่ศาสนาเข้มแข็งอย่างไร แล้วมันได้เห็นความจริง สัจจะความจริงที่ว่า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมเป็นอย่างไร แล้วมีคุณค่าใหม่ เหมือนกับศาสนามีชีวิต ศาสนาคุณธรรม มันมีคุณธรรมขึ้นมา มันเป็นความสัมผัสของใจ

ไม่ใช่ศาสนาตายแข็ง เหมือนศาสนานี้เป็นซากเลย ไม่มีสิ่งใดๆ เลย ถือกั้นไปอย่างนั้น ท่องจำกันมา แล้วก็มาโต้แย้งกันเอง เห็นไหม “พวกเถรวาทท่องจำมาๆ”...ท่องจำก็ท่องจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจะเผยแพร่ธรรม เอาอะไรไปเผยแพร่

ธรรม พระพุทธเจ้าเผยแพร่แล้ว พระพุทธเจ้าบอกให้เราปฏิบัติต่างหาก ให้เรามีคุณธรรมขึ้นมา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ อุบัชฌาย์ให้ปริยัตติมาแล้ว ถ้าเราทำลายสิ่งต่างๆ ที่แตกออกไปจากหัวใจของเรา เห็นไหม เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ มันยังใครไว้? ก็มันยังไอ้หัวใจดวงนี้ ไอ้หัวใจโง่ๆ ไอ้ที่มันว่ามันเป็นชาวพุทธนี่ มันยังดวงใจนี้ มันก็ไม่เข้าใจสิ่งต่างๆ เลย นี่ทำลายทรงขังมันออกมาให้เป็นอิสระภาพของมัน แล้วทำอย่างไรถึงให้มันเป็นอิสระภาพขึ้นมาล่ะ? มันก็ต้องมีวิปัสสนาญาณสติ เพราะอะไร ทิฏฐิมานะมาจากไหนล่ะ

คุณ นักรโทย เวลาเขาไปเยี่ยมญาติกัน มันจับทรงขังแล้วคุยกัน นี่ก็เหมือนกัน ไอ้จิตตัวนี้ มันติดเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ สิ่งที่มันติดอยู่นี้ แล้วมันก็เกาะทรงขัง แล้วมันก็สืบทอดกันจากภายนอก สืบทอดกันออกมาเลยนะ เป็นการทับซ้อนกัน เป็นการเหลื่อมซ้อนกัน เป็นการสร้างปัญหาต่อกัน สิ่งทีสร้างปัญหาต่อกัน สิ่งนี้มันกระทบกระเทือนกันไหม? มันกระทบกระเทือนกัน แล้วเราจะแก้ไขมันอย่างไร

สิ่งที่แก้ไขขึ้นมา เห็นไหม ให้ของเราไม่มีพรมแดน ไม่มีการกระทบกระเทือนต่อกัน สิ่งที่ไม่กระทบกระเทือนต่อกันมันก็ต้องมีสัจจะความจริง ถ้าสัจจะความจริง ต้องให้มันสงบเข้ามา ทำ

ใจของเราให้สงบก่อน ก่อนที่เราจะไม่มีพรมแดน เราต้องรู้จักพรมแดนของเรา รู้จักสถานที่ของเรา ขอบเขตของเรามีเท่าไร แล้วขอบเขตของเรามันควรจะแก้ไขอย่างไร เราถึงจะทำลายขอบเขตอันนั้นได้ ถ้าเราไม่รู้จักขอบเขตของเราเลย มันจะไปหล่อมกันที่ไหน พรมแดนมันทับซ้อนกันอย่างไร

มันทับซ้อนกันด้วยทฤษฎีมานะ มันเป็นความรู้สึก มันเป็นความคิด ความคิด ความรู้สึกให้โทษยิ่งกว่าธาตุอีก คุณิ ผู้นำที่ดีคนหนึ่งทำให้ประเทศชาติร่มเย็นเป็นสุข ผู้นำที่ดีคนหนึ่งทำให้โลกนี้เจริญ ถ้าผู้นำที่หลงตัวเอง ทำให้เกิดสงครามโลก ทำให้เกิดการทำลายบาดหมางกัน คนตายเป็นล้านๆ คนเลย แล้วผู้นำมันมาจากไหนล่ะ? ผู้นำก็มาจากความรู้สึก ตัวจิตนี้ไง ตัวจิตเป็นตัวคิด

มนุษย์จะดีหรือชั่วมันอยู่ที่หัวใจ ถ้าหัวใจมันดี มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา มันทำให้ชีวิตเราร่มเย็นเป็นสุข แล้วชาติตระกูลก็ดีขึ้นมา เป็นพระผู้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คุณิ ถ้าพระมีคุณธรรมขึ้นมาแต่ละองค์ มันจะเป็นผู้นำ นีครุบาอาจารย์เป็นสัปปายะไง ถ้าครุบาอาจารย์เป็นสัปปายะตัวเองเป็นสัปปายะของตัวเองก่อน แล้วมันจะเป็นสัปปายะของหมู่คณะได้ เหมือนหัวหน้าห้องครัวเลย อาหารอะไรก็ทำได้ นี่อาหารของใจใจ สมาริจะสงบ สงบอย่างไร สงบแล้วควรทำอย่างไร

สมาริสงบแล้ว เขาหาวัตถุดิบมาให้พร้อมเลย อยู่ในครัว แล้วไม่ยอมทำอะไร ปล่อยให้เน่าเสียหายไป นี่ก็เหมือนกัน ปริยัติที่ศึกษากันมา สิ่งนี้เป็นประโยชน์มากเลย เพราะอะไร เพราะเป็นการตรัสรู้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นปรมัตถธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ศึกษาขึ้นมาแล้ว ชาวพุทธมันจะเสียหายอะไร มันเสียหายอะไร ก็มันเอาวัตถุดิบมากองไว้ แล้วมันไม่ได้ทำประโยชน์ขึ้นมา

นี่ศาสนาพุทธสำคัญ มีวัตถุดิบหมดเลย ในมรรค ๘ ปัญญาชอบ ความเพียรชอบ สติชอบ ระลึกชอบ แล้วมันชอบอย่างไร นี่มันชอบไหม? มันไม่ชอบ เพราะอะไร เพราะมันไปไม่ถึงฝั่งศึกษามาแล้ว ศึกษาตำรับตำรา ยิ่งศึกษายิ่งสงสัย ยิ่งศึกษาก็ยิ่งงง เพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไอ้พวกเรามันหลงอึ้ง นี่วุฒิภาวะของจิตมันไม่เหมือนกัน วุฒิภาวะของจิตมันสูงไม่เท่ากัน เราจะต้องทำความเข้าใจ ทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมา เห็นไหม สมาริเป็นอย่างนี้ มันรู้จริงๆ นะ แต่ที่มันไม่รู้เพราะมันเป็นมิจฉาสมาริ

คุณ้ำ เราตักน้ำมาดื่มกิน มันจะทำให้เราสดชื่นไหม แล้วเราไปตักอากาศมา มันไม่มีน้ำ มีแต่ขันเปล่าๆ “เอ๊ะ! น้ำนี้มันเป็นอย่างนี้ เอ้! แล้วมัน...” มันงไปหมด นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมัน

“ว่างๆ ว่างๆ”...ว่างๆ อะไร แต่ถ้าฉันเรตักน้ำมา น้ำในขัน ทำไมต้องมีคนคอยบอกว่าน้ำในขัน เราเดินหน่อยเดียว น้ำจะกระเพื่อมหกเลย จิตก็เหมือนกัน ถ้าเวลามันสงบขึ้นมา ถ้าเรารักษาไม่ดี เดียวมันก็เสื่อมหมด เราเคยได้ตักน้ำที่สะอาดมา มันก็รู้ว่าน้ำนี้สะอาด แล้วถ้าตักน้ำเสียมาก็รู้ว่าน้ำเสียนี้เหมือนกัน พอจิตมันเสื่อมไปแล้วมันถึงเสียตาย แล้วมันจะรักษาอย่างไร

มันก็ต้องตั้งสติ มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ สิ่งของมันเสื่อมไปเพราะมันเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง แม้แต่สถานที่ เป็นนามธรรมก็เป็นอนิจจัง อนิจจังนะ แต่มันทับซ้อนกัน เวลามันเกิดมันตายนี้ทุกข้มาก สิ่งที่เป็นอนิจจังมันเกิดตายแน่นอน มันจะเกิดตาย มันจะเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนชาติไป นี้อธิปไตยจากภายใน มันจะมีสภาวะแบบนี้ตลอดไป แล้วสิ่งที่เป็นอนิจจังจะทำอย่างไร ให้มันตั้งมั่น เอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นหนึ่ง

เราเป็นคนที่มีโรคมีภัย เราจะทำอะไรไม่ได้เลย เราจะไม่มีกำลังอะไรเลย ขนาดเดินยังให้คนอื่นประคองเลย เห็นไหม จิตก็เหมือนกัน ที่มันประคองอยู่นี้มันประคองอยู่กับอะไร? ตัวจิตมันประคองอยู่กับอารมณ์ อารมณ์เป็นอาหารของจิต อารมณ์ความรู้สึก ความคิด มันเป็นอาหารของใจ แล้วเวลาใจมันไม่คิดขึ้นมามันอยู่ไหน เวลาเราอยู่เพลินๆ ของเรา เราเหม่อลอยอยู่อย่างนี้ จิตมันไปอยู่ไหน? จิตมันพักตัวมันเอง มันยังไม่มีเครื่องแสดงตัวของมันออกมา แต่เวลาเราคิดขึ้นมามันก็เกาะแล้ว มันต้องเอาสิ่งนี้พุงตัวมันตลอดไป

เวลาคนเจ็บไข้คนป่วยไม่มีกำลังทำอะไรได้ จิตก็เหมือนกัน จิตที่ไม่มีกำลังเลย มันทำอะไรของมันได้ แล้วว่า “ว่างๆ ว่างๆ” มันก็เหมือนคนวางยาสลบ คนนี้ป่วย มันมีความเจ็บของมัน วางยาสลบมันแล้วไม่เป็นอะไรเลย เสียง “โอ้! สบายมาก” นี้ก็เหมือนกัน เวลามันมีความคิดมันเหมือนคนไม่มีกำลัง แล้วก็คิดว่า “ว่างๆ ว่างๆ”...วางยาตัวเองนะ ถึงว่าตักน้ำแล้วขันถึงไม่มีน้ำ แต่ถ้าขันมันมีน้ำ เวลาเราเดินเคลื่อนไหว น้ำจะกระเพื่อมหกจากขันนั้นเลย เราก็เสียตายน้ำ อุตส่าห์ตักมา เดินมาตั้งไกล

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันตั้งสติขึ้นมา มันจะรักษาอย่างนั้น ขันนี้รักษาให้ดี จิตนี้รักษาให้ดี สติรักษาให้ดี กำหนดพุทโธก็ได้ อานาปานสติก็ได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ การพิจารณา พิจารณา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี้แหละ เห็นไหม การพิจารณาขึ้นมา แล้วแต่น้ำใกล้ น้ำไกล น้ำฝน น้ำบาดาล น้ำบ่อ วิธีการที่ได้มาต่างๆ กันนะ น้ำฝนมันตกมาจากฟ้า แล้วเรามีภาชนะรองรับขึ้นมา

น้ำมาจากฟ้าได้อย่างไร บนฟ้ามีน้ำหรือ ทำไมตักน้ำบนฟ้ามาได้ล่ะ น้ำใต้ดินทำไมเราคูดขึ้นมาได้ล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน ในการทำความสงบของใจก็เหมือนกัน เราจะเอาน้ำมาจากไหน เราจะมีจิตนิสัยอย่างไร ถ้าเราอยู่แถบเส้นศูนย์สูตร เวลาฝนตกมามันมีแหล่งน้ำ วัฒนธรรมของเขา เขาเก็บน้ำฝนไว้ใช้กัน เราก็เอาน้ำมาจากฟ้า แต่ถ้าฤดูกาลไม่เป็นเหมือนทางซีกโลกอื่น เขาเก็บน้ำไว้ต่างหาก นี่มันหาน้ำต่างๆ กันไปที่จะเอามาใช้นะ

นี่ก็เหมือนกัน จิตนิสัย เราตั้งสติของเรา แล้วเราพยายามแสวงหาของเราขึ้นมา ถ้ามันสงบขึ้นมา มันมีสถานที่ เพราะอะไร เพราะจิตสงบ นี่ตัวตน ตัวตนเลย อธิปไตย แล้วมันเป็นอธิปไตยของเรา มันมีพรมแดนของมันด้วย เพราะมันเป็นปุถุชน ในการวิปัสสนาของเรา ในการรักษาของเรา รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันมีอธิปไตยอยู่ชั่วคราว เดียวมันก็เสื่อม เดียวมันก็เข้าไปของมันอีก แล้วเราจะทำอย่างไร

ถ้าเราจะพิจารณา ถ้ากำหนดพุทฺโธๆ เรากำหนดด้วยคำบริกรรม คำบริกรรมทำให้จิตนี้สงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า พอมันหลุดออกมา มันเสื่อมออกมา มันคลายตัวออกมา มันจะเห็นโทษของมัน ถ้าเห็นโทษของมัน เราก็กำหนดพุทฺโธๆ บ่อยครั้งเข้า การกำหนดพุทฺโธบ่อยครั้งเข้าจนมันสงบขึ้นไปบ่อยครั้งเข้า แล้วถ้าบ่อยครั้ง ความสงบกับความไม่สงบต่างกันอย่างไร

ความสงบพร้อมกัสติ จิตมันตั้งมั่น จิตมีความสุขมาก แล้วความที่ไม่สงบล่ะ ไม่สงบนี้เหมือนคนป่วย มันอาศัยอารมณ์ความรู้สึกความฟุ้งซ่านเกาะไว้ ทุกข์มาก เพราะคนป่วยแล้วก็กินอาหาร กินของแสดง ให้อารมณ์ความรู้สึกความคิดลากไป เห็นไหม มันก็เห็นโทษ นี่บ่วงของมาร รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร มันลากให้หัวใจนี้ไปตลอด ไม่มีเวลาที่จะเป็นอิสระกับตัวเองเลย แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ พุทฺโธๆ ถ้ามันต่างกัน ความต่างมันจะเป็นอิสระของตัวเอง สิ่งนี้มันมีคุณประโยชน์มากกว่า

การเห็นโทษและเห็นภัย มันถึงว่า อ้อ! ที่มันเสื่อมไปเพราะว่าเราไม่มีสติ เราปล่อยมันไปตามรูป รส กลิ่น เสียง ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะขึ้นมา อยู่กับคำบริกรรม อาหารใหม่ อาหารในคำบริกรรมพุทฺโธๆ ให้มันเกาะสิ่งนี้ไว้ ถ้ามันสงบเข้ามา สงบเข้ามาเพราะอะไร เพราะอาหารนี้มัน

ไม่เป็นพิษ มันไม่ใช่ของแสดง ถ้าเราเกาะอยู่อย่างนี้มันจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา มันก็เป็นกัลยาณปุถุชน นี่มันทำลายความเห็นผิด ทำลายเส้นเขตแบ่งของเรา

นี่รู้จักอุปปีไต่ของกัน ถ้ามันรู้จักเส้นแบ่งเขตของตัวเองโดยความถูกต้อง มันก็เป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา นี่มันก็ตัวตนของมัน มันเป็นสัมมาสมาธิ มันมีดินแดนของมัน โดยสัจจะความจริง ดินแดนใครจะเล็ก ใครจะกว้าง ใครจะแคบขนาดไหน มันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมี เห็นไหม จิตที่มีความตึกคะนอง จิตที่มันมีอารมณ์ต่างๆ มันก็มีการแสดงตัวต่างๆ กัน ขอบเขตของใคร ขอบเขตของจิตดวงใด มันก็เป็นขอบเขตของจิตดวงนั้นล่ะ

ถ้ามีครูบาอาจารย์ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก **“ถ้าจิตตั้งมั่นแล้วให้วิปัสสนา”** วิปัสสนาทำลายข้ามพรมแดน พรมแดนโสคาบัน สกิทาคามี อนาคามี มันเป็นพรมแดนพรมแดนหนึ่งนะ พรมแดนที่ว่าผู้รู้จริงเห็นจริง มันจะรู้จักพรมแดนของมัน ถ้าไม่รู้จักพรมแดนของมัน ทำไมโสคาบันเกิดอีก ๗ ชาตีสละ ทำไมสกิทาคามีเกิดอีก ๗ ชาตีสละ ทำไมพระอนาคามีจะไม่กลับมาเกิดในโลกนี้อีกแล้ว แต่ไปเกิดบนอวกาศ

สิ่งที่เป็นอวกาศ โลกนี้เป็นอวกาศ สิทธิของอวกาศ ถ้าเราไม่มีพื้นที่ในโลกนี้ มันจะมีขอบเขตของอวกาศที่เราจะยิงดาวเทียมได้ไหม เราต้องมีพื้นที่ใช้ไหม เราถึงได้สิทธิจากพื้นที่ขึ้นไปบนอวกาศนั้น จิตที่มาจากเกิดในโลก มันก็เป็นโลกอยู่นั้นแหละ มันก็มีพรมแดนของมัน นี่พรมแดนในโลกนี้ แต่มันไปเกิดบนอวกาศ นี่เป็นพระอนาคามี

แล้วถ้ามันทำลายพรมแดนทั้งหมดล่ะ

มันทำลายภพทั้งหมด ทำลายชาติทั้งหมด นี่ไร้พรมแดน ไม่มีพรมแดน ไม่มีโลก ไม่มีหัวใจ ไม่มีสิ่งที่จะเป็นเป้าหมาย

มรรคมันจะเห็นในสถานที่ที่มันจะเป็นที่ตั้งของมาร มารมันอาศัยอย่างนี้นะ แล้วตอนนี้มารเต็มหัวใจของเรา แค่มันสงบเข้ามา เป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา มันเป็นพรมแดนแต่ละพรมแดนที่จิตมันจะข้ามพ้นๆ ข้ามพ้นด้วยอะไร? ข้ามพ้นด้วยวิปัสสนาญาณ ข้ามพ้นด้วยมรรคญาณ มรรคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล” แล้วศาสนาที่มีมรรค มรรคเกิดอย่างไร

มรรค ที่ว่ามรรคๆ กัน “สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบนี่เป็นมรรค”...อันนี้เป็นมรรคของคฤหัสถ์เขา ธรรมเป็นประเพณีวัฒนธรรม มีสัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ สิ่งต่างๆ เห็นไหม นั่นมันเป็นเรื่องของโลกๆ นะ เลี้ยงชีพอย่างนั้น คุณ คุณความสงบของใจ ถ้าจิตนี้มันไม่รู้จักความสงบของใจ สิ่งที่ว่า เป็นของแสง สิ่งที่รูป รส กลิ่น เสียง นี่มันก็เลี้ยงชีพผิดแล้ว พอเลี้ยงชีพผิดมันก็ฟุ้งซ่าน จิตอาศัยความรู้สึก อาศัยความคิดเป็นที่อยู่ เป็นที่เกาะอาศัยไป

แต่ถ้าเราเห็นโทษของมัน เราไม่อาศัยสิ่งนั้น เราอาศัยธรรม พุทโชนี่เป็นธรรม ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมนูญ ๔๐ ห้อง นี่ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าที่วางไว้

“ธรรมาททองจำ”...ท่องจำแล้วมีงทำได้หรือเปล่า ท่องจำแล้วทำจริงไหม ถ้าทำจริงต้องเห็นจริงสิ ใครเห็นจริงขึ้นมาคือเห็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประกาศในหัวใจของเรา ถ้าสงบก็คือเราสงบ ถ้าจิตเราสงบขึ้นมา แล้วรักษาให้ดี ถ้ามันสงบแล้วย้อนไป กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันเกิดเวทนา เวทนาอยู่ไหน เวลาจิตมันสงบขึ้นมา มันไม่รู้รู้อะไร เวทนาไม่เห็นมีเลย จิตสงบ มันปล่อย แม้แต่กายยังทิ้งได้เลย เวลามันสงบเข้ามา มันไม่รู้รู้อะไรเลย สงบเงียบ หายหมด กายนี้ปล่อยได้เลย แต่ปล่อยอย่างนี้มันปล่อยโดยสมถะ มันปล่อยแบบกำปั้นทุบดิน มันจะไม่มีคุณค่าอะไรขึ้นมาเลย เพราะเดี๋ยวจิตมันเสื่อมออกมา มันก็คือเราทั้งตัวนี้แหละ

แต่ถ้ามันสงบเข้าไปแล้วมันเห็นกาย เราวิปัสสนากายอย่างนั้นต่างหากละ มันเห็นโทษอย่างไร วิปัสสนากาย กายนี้เป็นอะไร? มันเป็นที่ไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์เป็นอย่างไร? ไตรลักษณ์มันทำลายตัวมันเอง ทำลายสภาพของกายนั้น ทำลายต่างๆ นี่มันเป็นที่ไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์ละ ถ้าเราเห็นสภาวะไตรลักษณ์ นี่เป็นอะไร? นี่เป็นธรรม ธรรมมันเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากอธิปไตยดวงนั้น

ผู้ที่เป็นอธิปไตย เป็นเจ้าของพื้นที่ เป็นเจ้าของประเทศ เราเป็นเจ้าของพื้นที่นั้น เราจะประกอบสัมมาอาชีวะอะไรในพื้นที่ของเราก็ได้ เราจะทำเรือกสวนไร่นาขึ้นมา มันเป็นคุณสมบัติของเรา เราจะปลูกกล้วยชายาฝิ่นมันก็เป็นโทษของเรา เพราะสารเสพติดอย่างนี้ถ้าเราใช้ มันก็จะ เป็นผลเสียกับเรา

จิตก็เหมือนกัน ถ้าเราวิปัสสนาไป วิปัสสนาในอะไร? กาย เวทนา จิต ธรรม จิตมันวิปัสสนาไป มันเป็นธรรมขึ้นมา แต่ถ้าวิปัสสนาแล้วมันเป็นมิจฉาละ มิจฉามันก็เป็นกิเลส สภาวะไม่ได้ทำสิ่งใดเลย สร้างภาพ “นี่เป็นโศดาบัน นี่เป็นสภิกาคามี” ไม่มีเหตุไม่มีผลอะไรเลย ไม่ได้

ทำอะไรเลย มันเป็นยาเสพติด เสพติดดี เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรม แต่เวลากิเลสมันเสพติดว่าเป็นสภาวะธรรม แล้วมันก็สร้างภาพขึ้นมาว่าสิ่งนี้เป็นธรรม แล้วมันเป็นธรรมจริงไหมล่ะ

ถ้าเป็นธรรมจริง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ นิโรธ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เห็นใหม่ มงคล ๓๘ ประการ “ผู้ใดเห็นสมณะ เป็นมงคลอย่างยิ่ง” ตั้งแต่สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ แล้วนี่มันสมณะอะไรของมัน มันไม่รู้วิธีการดับทุกข์ มันเป็นสมณะได้อย่างไร

ถ้าเป็นสมณะ วิธีการดับทุกข์ คนทำงานมาต้องรู้วิธีการ คนเรามีการกระทำขึ้นมา คนเราสะสมบุญญาธิการขึ้นมา สิ่งที่เราทำขึ้นมา เราจะบอกไม่ได้หรือ เราจะเป็นผู้ชี้แนะ นี่สัปบายะ ๔ แล้วครูบาอาจารย์สำคัญ สำคัญตรงไหน ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง ไม่มีครูบาอาจารย์ชี้แนะ แล้วเราเป็นสาวก-สาวกะที่คั่นรณกันอยู่นี้ มีความศรัทธามีความเชื่อ ความเชื่อมากศรัทธามาก ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งในกึ่งพุทธกาล แล้วเราก็เกิดมาถึงพุทธกาลที่ศาสนากำลังเจริญ เจริญในหัวใจนะ อย่าไปมองโลก ตึกกรมบ้านช่องสิ่งต่างๆ ที่เป็นวัตถุขึ้นมา มันจะเจริญขนาดไหน เดียวนี้เขาประกอบขึ้นมาเป็นชั้นเป็นอัน ประกอบขึ้นมาเป็นหลังๆ เลย สบายมาก นี่เรื่องของโลกเขา ไม่ต้องไปสนใจ เพราะเรื่องของโลกมันเป็นเรื่องของอนิจจัง มันเป็นเรื่องของสิ่งที่เป็นความชั่วคราว

แล้วที่มันเจริญ มันเจริญตั้งแต่หัวใจของหลวงปู่มัน หลวงปู่เสาร์ ถ้าไม่เจริญ ไม่มีความรู้จริง เอาอะไรมาสอน แล้วเวลาสอนลูกศิษย์ลูกหาขึ้นมาเป็นหลักเป็นชัยในศาสนา จนให้พวกเราตื่นตัวว่าธรรมะมีจริง ธรรมะสิ่งที่ทำข้ามพรมแดนการเกิดและการตาย

นี่มันจนตรอกนะ จนตรอกเพราะอะไร “ฟี้ก็ไม่มี ตายแล้วก็ตายสูญ เกิดอีกก็ไม่มี” แล้วคนที่ประพฤติปฏิบัติไปมันเห็นการเปลี่ยนแปลง มันเห็นการทำลาย มันเห็นจิตที่ข้ามพรมแดนพรมแดนแต่ละชั้น โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี มันเป็นพรมแดนพรมแดนหนึ่งแน่นอนเลย

ความว่างของพระโสดาบัน พระโสดาบันมีความรู้ลึกอย่างไร พระโสดาบันทำอะไรขาดออกไป สิ่งที่ใช้หนี้คืนเขาไปแล้วมันเป็นโสดาบันมา พรมแดนของมัน ขอบเขตมันเป็นอย่างไร พระสกิทาคามี สิ่งที่ทำลายกิเลสอุปาทานในหัวใจแล้วโลกนี้ราบหมด สิ่งของมันเป็นอิสรภาพขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง มันทำลายอย่างไร แล้วเหตุผลมันเป็นอย่างไร แล้วเป็นพระอนาคามี มันทำอย่างไรถึง

เป็นพระอนาคามีขึ้นมา เพราะอะไร เพราะสิ่งที่พระอนาคามีขึ้นมามันต้องทำลายกามราคะ มันต้องทำลายความหลงของใจ

ใจนี้มันหลงมาก คุณ ขณะที่เป็นปุถุชน ความคิดฟุ้งซ่าน เราอาศัยมันประกอบไปนะ จิตมันอยู่ด้วยตัวมันเองไม่ได้เลย มันต้องมีสิ่งใดเป็นสิ่งที่มันเกาะแสดงตัวมันตลอดเวลา แล้วเวลามันอยู่เฉยๆ ของมัน เราก็งง จิตนี้เป็นอย่างไร ธรรมะนี้เป็นอย่างไร เวลาอ่านพระไตรปิฎก ศึกษาพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกว่าเป็นอย่างนั้นๆ ก็ว่าเป็นอย่างนั้นตามไป...นี่มันเป็นการคาดหมาย ธรรมะคันเดาเดาไปอย่างนั้น มันไม่เป็นความจริงหรอก

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันก็เห็นสักจะความจริงขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา แล้วสิ่งที่มันเป็นกามราคะ ตัวมันเองที่เป็นกาม มันอาศัยอะไรถึงเป็นกาม ความคิดหยาบๆ อย่างนี้ สิ่งที่เกิดมันป่วย มันเกาะแสดงตัวไปอย่างนั้น แล้วสิ่งที่มันเป็นกามราคะ ตัวเองเป็นกาม สิ่งที่เป็นกามราคะที่สร้างขึ้นมา จิตมันเกาะเกี่ยวอย่างไร มันละเอียดลึกถึบอย่างไร แล้วมันมีแรงด้านอย่างไร มันทำอะไรถึงให้มนุษย์ต้องเกิดต้องตาย ทำไมเกิดเป็นมนุษย์แล้วจะต้องเป็นจี๊ข้าของมัน

ทำอย่างนี้เพื่อใจดวงนี้เท่านั้นแหละ ด้วยความต้องการ ด้วยความแสวงหา ขอมจำนนกับมันทุกอย่าง ขอมจำนนหมดเลย สิ่งที่เราแสวงหาก็ก็นั่นแหละ เพื่ออะไร? เพื่อจะมาเกิดมาตาย เพื่อมีสมบัติ เพื่อมีตระกูล เพื่อรักษา เพื่อทั้งนั้นเลย แล้วถ้ามันจะทำลายตรงนี้ มันจะทำลายอย่างไร

สิ่งที่ขึ้นไป วิธีการดับทุกข์ เห็นไหม แล้วครูบาอาจารย์ชั้นนำอย่างนี้ เพียงแต่เราทำกันไม่ถึง เราทำกันไม่ได้ ศรัทธามี ศรัทธามีแล้วทำอย่างไรให้มันขึ้นไปล่ะ? มันก็ต้องมีความตั้งใจ ความตั้งใจของเรา เราทำของเราขึ้นมา ให้มีศรัทธาความเชื่อ เห็นไหม ทำลายมันให้ได้ สิ่งที่เป็นพรมแดนเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

สิ่งที่ทำขึ้นมา ถ้ามันย้อนออกไป จิตตั้งมันให้ได้ ถ้าจิตมันตั้งมัน มันมีกำลังนะ พอมีกำลังขึ้นมา มันจับพลัดจับผลู ถ้าเริ่มต้น เหมือนเราสนเข็ม เวลาเราสนเข็มนะ ถ้าด้ายมันใหญ่แล้วจะสนเข้าไปในเข็มได้อย่างไร เข็มรูเล็กๆ เข็มกับด้ายก็ควรจะสมดุลต่อกัน แล้วเวลาที่จิตมันสมดุล จิตที่มันมีหลักมีเกณฑ์ เราจะต้องวิปัสสนา ถ้าเป็นเวทนา เวทนามาจากไหน นี่ถ้าจิตสงบมันปล่อยหมด เห็นไหม เวทนาไม่มีหรือ จิตที่มันคลายออกมา ขณะที่ร่างกายเราแข็งแรง เราจะยกสิ่งของ

ใดๆ ก็ได้ เราจะทำอะไรก็ได้ เพราะร่างกายแข็งแรง แต่ถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา สิ่งใดๆ เราก็ทำไม่ค่อยได้ เราก็ยกขึ้นไม่ไหวเหมือนกัน

จิตถ้ามันมีกำลัง มันเป็นสมาธิขึ้นมา เวทนาไม่เกิดหรือ แต่ถ้ามันย้อนออกมาดู เช่น ครูบาอาจารย์ท่านนั่งตลอดรุ่ง ถ้า ๔-๕ ชั่วโมง หลานเวทนามันมา วิปัสสนาไป เวทนาเป็นอะไร เวลานั้น เวทนามีขนาดไหนก็แล้วแต่ มีสติจะ มีความจริง ต่อสู้ไปตลอดเวลา เห็นใหม่ ถึงที่สุดมันแยก มันแบ่ง ปัญญามันจะใคร่ครวญ อะไรเป็นเวทนา สิ่งที่เป็นเวทนา ร่างกายก็นั่งอยู่นี้ แล้วความเป็นไป มันเป็นอย่างไร นี่มันแยก มันแยกไปเรื่อยๆ เห็นใหม่ กำลังมันสุดๆ ต้องใช้กำลังอย่างมหาศาลเลย ถ้ามันปล่อยได้ หลานเวทนามันดับ มันสงบตัวลง จิตเป็นจิตนะ

นี่เวลาแยกไป เวทนาเป็นเราหรือ เวทนาไม่เป็นเราหรือ ร่างกายเป็นเวทนาหรือ ในธาตุอะไร ในเอ็น ในกระดูก ในเนื้อ ในหนัง ในเส้นผม ในขน ในรูขุมขน ในอากาศ ในกระดูก มันเป็นเวทนาไหม? ไม่มีอะไรเลย มันเป็นสักแต่ว่าของมัน แต่เพราะจิตของเรามันเลื้อมออกมา มันคล้ายตัวออกจากสมาธิ มันก็ไปรับรู้สิ่งนั้น แต่มันมีกำลังของสมาธิ มันก็ไปแยกแยะๆ แยกออกไป ไล่ต้อนมันไป ไล่ต้อนความคิด เพราะอะไร เพราะจิตมันโง่ จิตมันหลง

จิตเดิมแท้ จิตก่อนที่มันสงบ มันอาศัยความคิดเป็นที่อยู่อาศัย ขณะที่มันปล่อยความคิดเข้ามา มันเป็นตัวของมันเอง พอมีกำลังขึ้นมา แล้วมีวาสนา ย้อนไปที่เวทนา มันเป็นกำลังของจิต มันเป็นวาสนาของเรา มันเป็นสิ่งที่เป็นสภาวะธรรม เพราะจิตสงบ จิตมันมีกำลัง แล้วมันต่อสู้กับเวทนา

ทีนี้เวทนา เวทนามันเกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ เวทนามันเกิดจากซากศพหรือ มันเกิดจากธาตุขันธ์หรือ? ไม่ใช่เกิดจากอะไรทั้งสิ้นเลย เกิดจากจิต จิตนี้มันไปรับรู้ พอจิตไปรับรู้ จิตมันก็อ้างไปเรื่อย “เวทนาเป็นเรา เวทนาเป็นผม เวทนาเป็นลม เวทนาเป็นเพราะเรานั่งไว้นาน พอนั่งนานแล้ว เลือดลมมันไม่เดิน มันก็เป็นเวทนา”...มันอ้างอย่างไรก็ได้มันไป ไล่มันไป ปล่อยมันไป ปัญญาไล่มันไป เห็นใหม่ นี่ปัญญา ปัญญาในการต่อสู้ เป็นปัจจุบันธรรม

ขณะที่จิตมันหลง จิตมันหลงแล้วมันอ้างอิง มันอ้างธรรมะ อ้างว่ารู้ เห็นใหม่ นี้อธิปไตย สิ่งที่เป็นพรมแดน ขอบเขตของความปวด ขอบเขตของเวทนา ขอบเขตของความโง่ ใจจิตมันโง่

มันอยู่ใต้ขอบเขตของมัน แล้ววิชาเอาสิ่งนี้มาหลอกใช้เรา มาหลอกให้มีขอบเขต ขอบเขตของการจะก้าวล่วง

ถ้าเราวิปัสสนา เราใช้กำลังของเรา เวลามันไล่ขึ้นไป ขอบเขตของพรมแดนอยู่ตรงไหน ขอบเขตของเวทนามันรู้สึกอย่างไร ไต่กันไป ไต่ของมันไป สิ่งที่มีมันเป็นเวทนามันปวดอย่างไร ใครเป็นคนปวด ไต่ไปจนถึงที่สุดแล้ว พรมแดนของเรามันเป็นการสมมุติกันขึ้นมา

สิ่งที่เกิดเป็นประเทศชาติ เมื่อก่อนตั้งแต่เราเสียดินแดนไปก็คราวๆ นี่ก็เหมือนกัน มันไปยึดว่าสิ่งนั้นเป็นของเรา ยึดว่าเป็นของเรา แล้วมันไล่เข้าไปแล้วมันไม่มีอะไรเลย...ก็จิตมันโง่ จิตมันโง่ พอปัญญาไล่ทันพร้อมกับสัมมาทิฐิ พร้อมกับความเห็นถูกต้อง มันจะปล่อย เวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกๆ แยกออกแล้วมันก็ปล่อย ปล่อยเฉยๆ เป็นตทังคปหาน จิตมันก็สงบ รวบรวมลง มีความสุขมาก คิดว่าเราข้ามพ้นพรมแดน นี่คิดว่าไง “คิดว่า” นี้ไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงนะ พอมันคลายตัวออกมา เวทนาอยู่ไหน ปวดอีกแล้ว หลานเวทนามาเพราะอะไร เพราะเราผ่านความรู้สึกอันหนึ่ง ผ่านเวทนาอันหนึ่ง ผ่านขอบใจของเราอันหนึ่ง เราว่าสิ่งนี้มันถูกต้องแล้ว เสร็จแล้วนะ ขณะที่คู่อริกำลังใช้ปัญญาใคร่ครวญซึ่งหน้า มันก็ยอมรับ พอปัญญามันใช้ใคร่ครวญไปแล้วมันเป็นตทังคปหาน จิตมันรวมลงแล้วมันคลายออกมา ปัญญามันใช้ไปแล้ว มันเหมือนผู้เสียหายที่ไม่มีใครเข้ามาควบคุม มันก็พาลอีกแล้ว เวทนาอีกแล้ว ปวดอีกแล้ว ปวดอีกแล้ว ถ้าปวดอีกขึ้นมา ใครจะสู้กับมันอีกล่ะ ถ้าจิตสงบขึ้นมาก็ไต่กันอีก ไต่กันต่อไป เห็นไหม

สิ่งที่มันใคร่ครวญกันไปแล้ว มันก็เห็นแล้วว่าเวทนาเป็นเวทนา แล้วก็ปล่อยไปแล้ว แล้วเวทนาทำไมมันเกิดอีกล่ะ มันเกิดอีกเพราะอะไร เพราะมันเป็นตทังคปหาน มันปล่อยวางชั่วคราว มันไม่เป็นสัจจะความจริง มันเป็นการชั่วคราว ขณะจิตของมันไม่เป็นไป นี่ซ้ำเข้าไป วิปัสสนา มันก็แยกออกไปๆ เพราะหลานเวทนาที่เราใคร่ครวญมา เราเห็นของมันอยู่แล้ว ถ้าเราใช้ปัญญาอย่างนี้ มันก็ยอมแพ้เราได้ เห็นไหม จากจิตที่มันโง่ๆ มันก็ฉลาดขึ้นมาได้ ฉลาดขึ้นมาด้วยสัจจะความจริง ด้วยวิปัสสนาญาณ ด้วยการใช้ปัญญาใคร่ครวญออกไป สิ่งที่ใคร่ครวญออกไป มันเห็นสัจจะความจริงของมัน มันก็ไต่ย้อนเข้าไป

สิ่งที่มันโง่หนหนึ่ง พอมันโง่ มันใช้ปัญญาหนหนึ่ง มันก็ปล่อยได้หนหนึ่ง แต่ถ้าไม่ไล่เข้าไป ถ้าเราไม่สู้ ใจเราไม่เป็นความจริงนะ มันก็อ่อน มันก็แพ้เวทนา ถ้าเราจะนั่งตลอครุ่น เราจะไม

ยอมแพ้มัน ก็กลับมาพุทโธๆ หลบเอากำลัง ต่อสู้กันไป ต่อสู้กับมัน ถึงที่สุดแล้วปัญญามันเกิดได้ ถึงที่สุดแล้ว คนเราถ้าถึงวิฤตติขึ้นมา มันมีทางออกของมันด้วยสัจจะความจริง เห็นไหม

เพราะเราไม่มีหลัก ไม่มีสัจจะ ไม่มีความจริง ถึงที่สุดแล้วเรากลับพิจารณา เรากลับเป็นไป มันหลอกมาทั้งนั้น นี่จิตเวลามันหลอก มันหลอกขนาดนั้นนะ แต่ถ้าเราใคร่ครวญถึงที่สุดแล้วมันไม่เป็นไป มันไม่มีสิ่งใดๆ ที่มันจะเป็นสัจจะความจริงหรือ มันเป็นสมมุติทั้งนั้นนะ

ถ้าเรามีสัจจะความจริง นี่เป็นสมมุติ เราเอาอะไรไปแก้สมมุติล่ะ? มันก็ต้องมีปัญญาธิปัญญาเป็นธรรมที่ไปแก้สมมุติ ไล่ต้อนเข้าไป ถ้ากำลังพอถึงที่สุด ถ้ามันเป็นไป มันต้องปล่อยอีก แม้แต่ลูกเวทนาจึงต้องขาดออกไป มันปล่อยนะ มันปล่อยขึ้นมา ปล่อย มันก็รวมลง เห็นไหม ถ้ารวมลง ถึงที่สุดนะ ถ้ามันขาด มันขาดเลย เวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์...ขาด ถ้าขาด มันจะเข้าใจว่าขาด เพราะขาดขึ้นมามันจะมีความสุขมาก

พรมแดนหนึ่งโค่นทำลายไปนะ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ แล้วจิตมันไปไหน ใจผู้รู้ไปไหนล่ะ? มันทำลายพรมแดนอันนี้ไป มันทำลายตัวตน ทำลายความเห็นผิด ทำลายเวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา เวทนาไม่มีในเรา เราไม่มีเวทนา ไม่มีสิ่งต่างๆ ทั้งสิ้น แต่มันต้องให้เป็นความจริง ถ้าเราวิปัสสนา เห็นไหม

คูสิ ที่เราปฏิบัติกัน ที่มันไม่ได้ผล ที่มันทำไป เวทนาเราเคยสู้ได้ เราสู้เป็นครั้งเป็นคราว เราทำไม่ต่อเนื่อง ภิกษุเราเป็นนักรบ เราปฏิบัติกันตลอดชีวิต ตั้งแต่ตั้งสัจจะ อดนอน อดอาหาร ภาวนาตลอด ๒๔ ชั่วโมงเลย แล้วไล่ต้อนกัน มันปล่อยหนหนึ่ง มีกำลังขึ้นมา ซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป อย่างชะล่าใจ ชะล่าใจไม่ได้

เพราะถ้ามันมีเหตุผล ถ้าเป็นขณะจิตที่มันปล่อยนะ ถ้ามันขาดออกไป สังโยชน์ขาดออกไป ความลังเลสงสัยในธรรมไม่มี เห็นไหม นี่พรมแดนของโศดาบันเกิดอีก ๗ ชาตินะ ถ้ายังเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็ยังเกิดยังตายอยู่ ยังเกิดมาอยู่ ถ้าทำลายเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ถ้าวิปัสสนาเข้าไป ข้างบนขึ้นไป จิตมันจะย้อนขึ้นไป ถ้าให้ความสงบของใจขึ้นมา จิตมันสงบ ต้องมีความละเอียดขึ้นไป กำลังของสมาธิ เห็นไหม สติ-มหาสติ ปัญญา-มหาปัญญา

นี่ก็เหมือนกัน ใช้ใคร่ครวญเข้าไป วิปัสสนาเข้าไปนะ ถ้ามันเป็นเวทนาจึงเข้าเวทนา ถ้ามันเป็นกายก็เข้ากาย ถ้าเป็นจิตก็เข้าจิต ถ้าเป็นธรรม ธรรมคือความรู้ลึก ความคิด ชั้น ๕ ชั้นธอัน

ละเอียด ชั้นอย่างกลาง มันเป็นไปอย่างไร มันหลอกล่ออย่างไร มันเอาอะไรมาเป็นเหยื่อให้หัวใจ
นี้ออกรับรู้ ออกรับรู้ว่ามันนี่เป็นธรรมๆ...สิ่งนี้เป็นธรรมทำไมข้างบนไม่รู้เรื่อง สิ่งนี้เป็นธรรมครบ
วงจรของมัน วิธีดับทุกข์มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา

ได้แค่ไหนหนึ่งจะสิ้นกิเลส เป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปได้ เวลาจิต
คลายออกมามันมีความรู้สึกอะไรละ เห็นไหม ถ้ามันทำซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป ถึงที่สุดมันขาด ขาด
ออกไป นี่พรมแดน ทำลายพรมแดน ข้ามพรมแดน ถึงที่สุดทำลายพรมแดนเข้าไป นี่
สภิกษาคามี แล้วย้อนขึ้นไป ย้อนไม่ได้นะ เพราะไม่เห็นพรมแดน

คูสิ เวลาขึ้นไปในอวกาศ แผนที่ทางอากาศ นี่แค่นั้นของมัน พิกัดของแผนที่อากาศเป็น
อย่างไร สิ่งต่างๆ เป็นอย่างไร มันต้องทำความเข้าใจ เพราะเวลาเราอยู่ในพื้นที่ เราก็คงรู้ว่าขนาด
ไหนของเรา แต่ขณะที่เราขึ้นไปอยู่ในที่สูง จิตมันสูงขึ้นมา แล้วพื้นที่เราอยู่ตรงไหน พื้นที่ของเรา
แผนที่อยู่ตรงไหน

ถ้ามันจับพื้นที่ได้ มันหาแผนที่ได้ มันก็หาจำเลยได้ หาผู้ผิดได้ หาผู้ที่หลงใหลในดินแดน
ของตัวเอง แล้วก็หลงใหลคนอื่น นี่กามราคะ วิปัสสนาเข้าไปนะ นี่เป็นกาม ถึงที่เป็นกามมัน
ทำลายหัวใจมาก ทำลายหัวใจมากเลย ทำลายหัวใจเพราะสิ่งนี้มันทำให้เราทุกข์ ถ้าเราทำลายตรง
นี้ มันจะเบาลงมากนะ เพราะอะไร เพราะตัวนี้ทำให้ถูกลูกงัก

เวลาทำลายกามภพ ตั้งแต่เทวดาลงมานะ คูสิ จิตที่เสพกาม สถานที่ในวิภวภูมิกามภพ รูป
ภพ อรูปภพ กามภพนี้ตั้งแต่เทวดาลงมา รูปภพ อรูปภพตั้งแต่พรหมขึ้นไป พรหมปุถุชนก็มี แต่ถ้า
ทำลายตรงนี้ปีมันเป็นอนาคามี ๕ ชั้น แล้ววิปัสสนาซ้ำเข้าไป ซ้ำเพื่อทำลายเศษส่วน อนาคามี ๕
ชั้น ทำลายสิ่งที่มันเป็นความเทียบเคียงในหัวใจ มันจะปล่อยซ้ำปล่อยซาก ปล่อยแล้วปล่อยขาดไป
บ่อยๆ นะ ขาดคือว่าความละเอียดของใจเข้าไปนะ วางหมดเลย จนจับต้องสิ่งใดๆ ไม่ได้ เห็นไหม

สิ่งที่เป็นอวกาศ เป็นจักรวาล มันไปจากไหนล่ะ? มันไปจากโลกนี้ จากที่เราเป็น
ศูนย์กลาง คูสิ โครงการอวกาศเขายังไปจากไหน? เขายังไปจากโลก เขาควบคุมอย่างไร สถานี
ควบคุมยานอวกาศ สถานีควบคุมมันอยู่ที่นี้ อยู่บนโลกนี้ โลกนี้ควบคุมมัน นี่ก็เหมือนกัน มันอยู่
ที่จิตนี้ จิตนี้มันจะวางขนาดไหน มันเห็นตัวมันเองไม่ได้หรอก สถานีควบคุมขนาดนี้ แล้วมัน
บังคับบัญชาสั่งให้ยานอวกาศทำลายพื้นที่ในโลกละ จะทำลายตรงไหนก็ได้ การศึกษาการสงคราม

ต่อไป เห็นไหม สงครามอวกาศ เขาถึงแย่งชิงกัน เพราะโลกมันหมุนไป แล้วมันทำลายมาจากข้างนอก

นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้ามั่นว่างหมด มันไม่เห็นตัวมันเอง มันโดนสิ่งที่ปกคลุมไว้ สิ่งที่ปกคลุมไว้ถ้าย้อนกลับมาละ ย้อนกลับมาเป็นอรหัตตมรรค

“โมฆราช เธอจงดู โลกนี้เป็นความว่าง แล้วถอนอัตตานุทิฎฐิ”

ถอนไอ้ศูนย์ควบคุม ถอนไอ้ตัวจิต ทำลายตัวนี้ เห็นไหม นี่ธรรมะไร้พรหมแดน เพราะอะไร เพราะไม่มีจิตปฏิสนธิ ตัวจิต ตัวศูนย์ควบคุม เห็นไหม “จิตเดิมแท้มีสองใส จิตเดิมแท้มีหมองไปด้วยอุปกิเลส” นี่ธรรมชาติ ไร้พรหมแดนนะ มันจะไร้พรหมแดน มันต้องทำลายสถานที่ที่ตั้ง สถานที่ที่เป็นพรหมแดน สถานที่เป็นการแบ่งเขตการเกิดและการตาย

ในจักรวาลนี้มันเป็นทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าในธรรมะ เห็นไหม ในวัฏฏะ เพราะในวัฏฏะ จักรวาลพิสูจน์กันด้วยวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าเป็นวัฏฏะ เห็นไหม กามภพ รูปภพ อรูปภพ กามภพ ตั้งแต่เทวดาลงมา เทวดา อินทร์ พรหม ตั้งแต่ เปรต นรก อสุรกาย มันเห็นๆ มันมีใจ มันเป็นไป มันอยู่กับโลกนี้ นี่กามภพ

รูปภพ เห็นไหม พรหมที่มีรูป พวกฤษีชีไพร พวกที่ปฏิบัติโดยอวิชา การปฏิบัติโดยเจ้าลัทธิ ตั้งแต่พวกฤษีชีไพร พวกเดียรถีย์ พวกนิครนถ์ ถ้าเป็นการปฏิบัติควบคุมจิตไว้เฉยๆ นี่เกิดบนพรหม ไม่ได้ไปไหนหรอก เขาไม่ได้ทำลายของเขาเลย เรื่องพรหมแดน เรื่องสิ่งต่างๆ ไม่ได้แตะต้องเลย ไปถนอมมันไว้ ไปกอดมันไว้ ไปรักษาไว้เฉยๆ เพราะพอจิตสงบเข้ามา เข้าสมาบัติ นี่ ว่าง ว่างอยู่อย่างนั้น เข้าฌานสมาบัติ สิ่งต่างๆ ว่าง นี่เกิดเป็นพรหมเพราะอะไร เพราะมันไม่มีมรรค

แต่ถ้าเป็นมรรค เห็นไหม เวลาทำ กามภพ รูปภพ อรูปภพ...รูปภพ ผู้ที่ทำตกภวังค์ นี่พรหม ลูกฝึก พรหมลูกฝึกนี้เป็นหัวต่อ พรหมลูกฝึกนี่อสังขจิตพรหม อสังขจิตพรหมอะไรไปเกิด? ก็ไอ้ตัวจิตนี่แหละ ไอ้ตัวภพนี่แหละ ไอ้ตัวพรหมแดน สิ่งที่เป็นพรหมแดนมันไปเกิด แต่มันเป็นอรูปภพ ความรู้สึกของจิต อรูปภพ แต่มันเป็นสิ่งที่มียู่ มันก็เหมือนที่เราไม่เห็นภูตผีปีศาจ เราไม่เห็นเทวดา อินทร์ พรหม แต่ทำไมผู้ที่มีตาในเขาเห็นหมดละ ทำไมพวกเทวดา อินทร์ พรหมเขาเห็นของเขาเองละ ในพระไตรปิฎกทั้งตู้ พระพุทธเจ้าบอกไว้เลยว่า เทวดา อินทร์ พรหม เป็นอย่างนั้นๆ

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันเป็นอรุณพรหม สิ่งที่มี สิ่งที่เป็น เขาเห็น เขารู้ของเขา มันเป็นสถานที่อยู่ของเขา นึกภาพ กามภาพ รูปภาพ อรูปภาพ แล้วถ้ามันทำลายหมด มันอยู่ที่ไหน? นี่ไง มันไร้พรมแดน ไม่มีสิ่งใดๆ เลย นี่วิมุตติสุข นี่ธรรม ธรรมไร้พรมแดน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้อยู่ที่โคนต้นโพธิ์

“ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล สุภัทธะ เธออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”

แล้วกระทำกันมันเป็นมรรคใหม่ มันเป็นมรรคก็มรรคของกิเลสทั้งนั้นนะ คุณิ พวกเดียรถีย์ไปไหนกัน ถ้าทำเป็นฤทธิชัยพร ถ้าทำความสงบได้ก็เกิดเป็นพรหมทั้งนั้น อยู่ในวิภวภูมิจึงแล้วจะทำอย่างไรให้พ้นจากวิภวภูมิจึง

วิภวภูมิจึง จะไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว จะไม่กลับมาอยู่ในวิภวภูมิจึงแล้ว ไม่มีสถานที่ตั้ง ไม่มีพรมแดน ไม่มีจิตเดิมแท้ ไม่มีสิ่งต่างๆ ที่จะให้มารควบคุมอยู่ ที่จะต้องกลับมาตายมาเกิดอีก มันไม่มี

ถ้ามันไม่มี มันไปจากไหนล่ะ? มันก็ไปจากไอ้จิตโง่ๆ ไปจากจิตที่ไม่รู้อะไรเลย แต่มีสัปปาเยะ ๔ มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ แล้วเราประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์คอยตรวจสอบเราไปตรวจสอบให้เป็นความจริง หมู่คณะเราเห็นอกเห็นใจกัน ทุกคนก็ทุกข์ทั้งนั้น ทุกคนก็ปรารถนาจะพ้นทุกข์ เวลาเราปรึกษากัน ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมมฺกฺลฺมฺกฺตฺมฺม เราริศึกษากันแต่เรื่องสัลเลขธรรมการมกน่อยสันโดษ เพื่อไม่ให้กิเลสมันอ้วน ให้กิเลสมันผอมๆ นี่มกน่อยสันโดษ เห็นไหม แล้วโลกว่าเป็นทุกข์ เป็นทุกข์นี่เป็นเรื่องความเห็นของโลกเขาณะ แต่มันเป็นวิธีการ เห็นไหม ทุกข์เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ แล้วนี่เป็นวิธีการดับทุกข์ มันเป็นเครื่องมือ มันเป็นสิ่งที่เราจะไปต่อสู้กับกิเลส แล้วเราจะบอกว่าทุกข์ได้อย่างไร แล้วเราจะไปปฏิเสธได้อย่างไร

ความเห็นของเรา นี่ในหมู่คณะ อาหารเป็นสัปปาเยะ อาหารเป็นสัปปาเยะไม่ใช่ดีกว่าอาหารต้องมีคุณค่าอย่างนั้น...ไม่ใช่

อาหารเป็นสัปปาเยะ หมายถึง อาหารที่ฉันแล้วไม่ม่วงนอน ฉันแล้วประพฤติปฏิบัติพอประมาณ ประพฤติปฏิบัติได้

อาหารเป็นสัปปายะคือสิ่งที่ฉันแล้วโล่งๆ แล้วประพฤติปฏิบัติดี

ไม่ใช่เป็นสัปปายะต้องใช้ทางวิทยาศาสตร์มาวิจัยว่าอาหารอะไรเป็นสัปปายะ อาหารอะไรกินแล้วมันก็ถ่ายเหมือนกันทั้งนั้น อาหารอะไรกินเข้าไป ถ้ามันจะดีขนาดไหน ถ้ากินมาก มันก็ง่วงนอนทั้งนั้น สิ่งที่อาหารเป็นสัปปายะ เราก็รักษาของเราขึ้นมา นี่สัปปายะ ๔ แล้วมันมีหรือไม่มีละ เราจะเอาโง่หรือฉลาดละ

สังคมาของเราถ้าเป็นสังคมาที่ดี สังคมาในหัวใจ คบธรรมะ ถ้าจิตมีคุณธรรม จิตที่มันดีมันจะคบธรรม แล้วจะไม่เสื่อมถอย ถ้าจิตมันเป็นกิเลส มันจะคบยาเสพติด มันจะคบสิ่งที่เป็นโลกๆ แล้วมันจะคบสิ่งที่เป็นความพอใจ แล้วมันก็จะเสื่อมถอย ประพฤติปฏิบัติไป แต่อยู่กับสิ่งเสพติด มันก็ไม่ใช่ธรรม ถ้าอยู่กับธรรมนะ ธรรมกับโลกอยู่กับใจเรา เราจะพลิกเป็นประโยชน์กับเรา หรือไม่เป็นประโยชน์นั้นเป็นความเห็นของเรา เอวัง